

Dr hab. Monika Kostrzewa, prof. UAM

Kalisz 27.01.2023

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu

ul. Nowy Świat 28-30

Pracownia Sztuk Projektowych

e-mail: mkostrze@amu.edu.pl

Recenzja

rozprawy doktorskiej

Pani mgr Agaty Koschmieder

sporządzona w związku z postępowaniem doktorskim wszczętym w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe, uchwałą nr 32/2013/2014 Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 21 maja 2014 roku, procedowanym przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Temat: Kolekcja autorskich ubiorów unikatowych, wykorzystująca atrybuty kostiumu (historycznego, teatralnego lub scenicznego). Relacje i zależności ubioru z kostiumem.

Promotor pracy: dr hab. Sylwia Romecka-Dymek, prof. uczelni

Podstawa prawna recenzji

Recenzja sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora

w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie sztuki projektowe, na podstawie decyzji podjętej przez Radę ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 18 października 2022 r. o wyborze recenzentów. Podstawę sporządzenia recenzji stanowi pismo z dnia 25 listopada 2022 r., wystosowane przez Przewodniczącą Rady ds. stopni dr hab. Małgorzatę Dobrzyniecką-Kojder, prof. ASP w Łodzi, w sprawie zlecenia opracowania recenzji pracy doktorskiej pani mgr Agaty Koschmieder, napisanej pod kierunkiem dr hab. Sylwii Romeckiej-Dymek, prof. uczelni na Wydziale Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi – zgodnie z § 6 pkt 1 i pkt 2 Rozporządzenia Ministra Nauki

i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2018 poz. 261), w związku z art. 179 ust. 2, ust. 3 pkt 2) lit. B) ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Uwagi wstępne

Recenzja powstała na podstawie przesłanej dokumentacji (w formie papierowej i elektronicznej) zawierającej:

- Pismo sporządzone przez dr hab. Małgorzatę Dobrzyniecką-Kojder, prof. ASP w Łodzi, Przewodniczącą Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi, informujące o zleceniu, oraz umowę.
- Egzemplarz rozprawy doktorskiej **Kolekcja autorskich ubiorów unikatowych, wykorzystująca atrybuty kostiumu (historycznego, teatralnego lub scenicznego). Relacje i zależności ubioru z kostiumem.** Forma ilustrowanego skryptu w oprawie twardej, formatu A4, o objętości 161 stron tekstu w języku polskim wraz z dokumentacją fotograficzną pracy artystycznej oraz 87 stron tekstu w języku angielskim.
- Nośnik cyfrowy na płycie CD z pracą doktorską.

Podstawowe informacje o Kandydatce

Pani Agata Koschmieder rozpoczęła swoją edukację akademicką w 2000 roku na Akademii Sztuk Pięknych na specjalizacji projektowanie odzieży i stylistyka mody. W 2003 roku z wyróżnieniem ukończyła studia licencjackie. W latach 2003-2005 kształciła się na studiach magisterskich na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi na Wydziale Wzornictwo, specjalizacja projektowanie ubioru i projektowanie obuwia, które nie zakończyły się dyplomem magisterskim. W roku 2012 wznowiła studia na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi na Wydziale Tkaniny i Ubioru, by w lipcu 2013 roku uzyskać tytuł magistra sztuki z oceną bardzo dobrą. Kariera zawodowa Pani Agaty Koschmieder jest złożona i wieloetapowa. Proces edukacji intensywnie przeplata się z doświadczeniami praktycznymi i pracą projektowo-artystyczną oraz udziałem w pokazach mody i konkursach. W 2003 roku, na początku studiów II stopnia na ASP w Łodzi, wyjechała do Londynu i asystowała Arkadiusowi przy tworzeniu kolekcji „United States of Mind”, która prezentowana była na London Fashion Week. W trakcie studiów magisterskich pracowała także w Los Angeles Opera na stanowisku asystentki Arkadiusa, gdzie współtworzyła kostiumy, buty i peruki do opery „Don Giovanni”, a także uczestniczyła w realizowaniu kolekcji „Vargin Mary”. W 2003 otrzymała zaproszenie do Pałacu Prezydenckiego i w gronie najlepszych polskich projektantów brała udział w pokazie „Polska jest trendy” z okazji wchodzenia Polski do Unii Europejskiej. Prace Pani Agaty publikowane były w czasopismach: Elle, Twój Styl, Pani, Glamour, Wysokie Obcasy, Exclusiv, Fashion Magazine. W 2006 roku ze względu na jej dokonania i publikacje znalazła się w „Antologii Polskich Projektantów” wydanej przez wyd. Elamed. W 2007 roku ponownie wyjechała do Los Angeles Opera,

gdzie współpracowała przy projektowaniu i realizacji kostiumów do opery „Don Giovanni” w reż. Mariusza Trelińskiego ,pod dyr. Placido Domingo, a w 2009 roku pracowała przy produkcji opery „Don Giovanni” w reż. Mariusza Trelińskiego tym razem dla Opery Wrocławskiej. Od początku swojej kariery do dzisiaj tworzy autorskie kreacje, współpracując z gwiazdami polskiej sceny i show- biznesu, m.in. z Edytą Górniak, Justyną Steczkowską, Moniką Brodką, Marysią Sadowską, Nataszą Urbańską, Weroniką Rosati, Anetą Kręgliką, Grażyną Torbicką, Magdaleną Cielecką. W latach 2006-2014 pracowała dla przemysłu mody na stanowisku projektanta i dyrektora artystycznego w takich firmach jak: Molton, grupa Vistula - Wólczanka, Galeria Centrum, Forget- me-not czy Royal Collection. Kolekcje Pani Agaty Koschmieder brały udział w czternastu pokazach i w czterech wystawach oraz w prezentacjach mody. Była uczestniczką i finalistką konkursów „Moda Folk” 2002, „Złota Nitka” 2002. W 2003 roku otrzymała wyróżnienie marszałka województwa łódzkiego na Gali Dyplomowej w Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, a także wyróżnienie podczas Gali Młodych Projektantów w konkursie „Prowokacje” w Lublinie, zdobywając tytuł *Prowokatora 2002*. W 2004 została wyróżniona przez Krajową Izbę Mody i Katedry Projektowania Tkaniny i Ubioru w Łodzi w konkursie „Projekt 2004”. W 2008 roku przyznano jej Nagrodę „Doskonałość Mody Twojego Stylu 2008” za projekty dla Galerii Centrum.

W latach 2006-2014 kandydatka zdobywała również zawodowe doświadczenie jako projektantka i dyrektorka artystyczna w następujących firmach odzieżowych: Molton, grupa Vistula - Wólczanka, Galeria Centrum, Forget- me- not, Royal Collection.

Doświadczenie dydaktyczne:

Od 2008 roku do dnia dzisiejszego Pani Agata jest wykładowcą w Międzynarodowej Szkole Kostiumografii i Projektowania Ubioru w Warszawie, gdzie przekazując swoją dotychczas zdobytą wiedzę i doświadczenie zawodowe , tworzy autorski program nauczania i prowadzi zajęcia praktyczne oraz teoretyczne z zakresu projektowania ubioru.

RECENZJA

Temat: Kolekcja autorskich ubiorów unikatowych, wykorzystująca atrybuty kostiumu (historycznego, teatralnego lub scenicznego). Relacje i zależności ubioru z kostiumem.

Po wnikliwym zapoznaniu się z imponującym dorobkiem projektowym kandydatki można łatwo zauważyć bardzo dużą spójność ścieżek twórczych działań ukierunkowanych w stronę mody i kostiumu o charakterze scenicznym. Edukacja artystyczna zdobyta na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi łączy się i przeplata z empirycznym doświadczeniem zawodu projektantki, co uważam za bardzo cenne. Ten twórczy i edukacyjny bagaż stanowi istotny fundament kształtujący postawę artystyczną Pani magister. Wyraźna spójność znajdujących się w jej dorobku działań z konsekwentnie rozwijaną koncepcją ubioru damskiego jest dowodem świadomie podjętego przez nią tematu pracy. Integralną częścią dysertacji pt. „Kolekcja autorskich ubiorów unikatowych, wykorzystująca atrybuty kostiumu (historycznego, teatralnego lub scenicznego). Relacje i zależności ubioru z kostiumem” jest stworzona artystyczna kolekcja ubiorów o nazwie „#Past_Future”, która stanowi klucz rozważań estetycznych a jednocześnie

dowód potwierdzający słuszność przyjętej tezy i zasadność autorskich dociekań naukowo-artystycznych związanych z tematem.

Dla Autorki ważne stało się zbadanie, *czy ubiór to nasza deklaracja osobowości, czy może rodzaj maski, którą zakładamy, chcąc ukryć się przed światem lub wykreować swój własny*. Autorka stara się odpowiedzieć na pytanie, jaka jest współczesna funkcja ubioru i jak daleko mu do przebrania oraz jak zażyte związki ma ubiór z kostiumem. Na podstawie posiadanego doświadczenia zawodowego oraz przeprowadzonej ankiety społecznościskowej stara się określić odbiorcę projektowanej kolekcji, jego potrzeby, i dociec, w jaką stronę może zmierzać współczesny ubiór. Na co dzień jesteśmy świadkami i uczestnikami zmian w obszarze szeroko rozumianej kultury, wyrażających się w przejściu od nowoczesności do ponowoczesności, od modernizmu do postmodernizmu, od społeczeństwa przemysłowego do kreatywnego, we wzroście znaczenia indywidualizmu i konsumpcjonizmu w życiu jednostek i grup, ich wpływie na podstawowe formy społeczne, sądy estetyczne i ludzką ekspresję. Dlatego zaproponowana koncepcja i postawiona przez Autorkę hipoteza badawcza, warta jest głębszego rozważenia.

W świecie dynamicznych zmian ukierunkowanych na komfort i wygodę funkcjonowania, gdzie elegancja i szyk bardzo uprościły swoje oblicze, stając się rzadkością w codzienności, proponowany sposób podejścia do projektowania ubioru aspirującego do funkcji kostiumu jako narzędzia do kreowania, jak pisze Autorka, piękniejszej rzeczywistości jest niewątpliwie interesującą koncepcją. Mając świadomość, że podstawowe trendy wizerunkowe w wybranych grupach społecznych nieustannie się modyfikują, pojawia się ciekawa płaszczyzna badawcza, która budzi zainteresowanie nie tylko projektantów mody, wśród których znalazła się Autorka doktoratu, lecz także filozofów i socjologów. Pani magister twierdzi że: *Ubiór jako jeden z najważniejszych elementów mody pełni funkcję społeczną, bywa w pewnym stopniu regulatorem stosunków międzyludzkich. Służy wyrażaniu emocji, poglądów, upodobań, zainteresowań, odzwierciedlając psychikę, może być również narzędziem manipulacji*. Pierwszą z przyjętych przez Autorkę hipotez jest to, że ubiór może być kostiumem, co stara się w swoich dociekaniach naukowo-artystycznych udowodnić. Celem pracy, określonym we wstępie jest uargumentowanie stanowiska, że *moda to nie tylko zjawisko społeczne, socjologiczne, ale również dziedzina sztuki, która służy wyrażaniu emocji i estetycznych wrażeń*.

Dla wielu kreatorów mody, których artystyczne i ponadczasowe kolekcje Haute couture wprowadziły trwałe zmiany kanonów estetycznych, obrane przez Autorkę stanowisko może być zbyt łatwe do uargumentowania. Jednak w obecnej rzeczywistości, gdzie przez pandemię Covid funkcje ubioru wyraźnie się zmieniły a wygoda w modzie stała się kluczową wartością, deprecjonując często estetykę i piękno afirmowane niegdyś przez ubiór, Autorka stara się wnieść do współczesnej mody unikatowe rozwiązania konstrukcyjne oraz podtrzymać warte jej zdaniem kulturowe kanony wzornicze. Przyjęte założenia projektowe klarownie przedstawia w trzeciej części pracy w rozdziale 7. *Dokumentacja procesu tworzenia*. Jak słusznie zauważa doktorantka, powołując się na rozważania wybitnych filozofów i socjologów takich jak Georg Simmel czy Erving Goffman, moda związana jest z powierzchownością, sprzyja tworzeniu osobistej fasady, która jest formą wizualnego komunikatu kierowanego do obserwatorów z konkretnego kręgu kulturowego. Swą artystyczną koncepcją wpisuje się w system funkcjonowania człowieka w goffmanowskim *teatrze życia codziennego*, w którym właśnie ubiór jest znaczeniowym i bardzo symbolicznym artefaktem, może być zatem rodzajem kostiumu, który używamy

by lepiej odgrywać swoją rolę. Autorka stara się w swojej pracy podkreślić istotne znaczenie ubioru, tworząc jak zaznacza, *autorską ofertę dla osób preferujących indywidualizm stylistyczny oraz oryginalność formalną i estetyczną w ubiorze*.

Przedstawiona do recenzji praca to wydrukowany egzemplarz dzieła w formie skryptu w twardej oprawie, w którym zawarta jest teoretyczna dysertacja oraz dokumentacja fotograficzna artystycznej kolekcji ubiorów, która przedstawiona zarówno w detalach, jak i w formie sesji wizerunkowej ilustruje szczegóły artystycznych działań. Publikacja w sposób przystępny i klarowny umożliwi szczegółowe zapoznanie się z założeniami, celami i planowanymi oraz uzyskanymi efektami pracy artystycznej związanej z podejmowanym tematem. Konstrukcja rozprawy składa się z trzech podstawowych części, które poprzedza wstęp określający podstawowy zakres pracy, główną i uzupełniającą hipotezę badawczą, ich interpretację oraz wstępne rozważania na temat celów i zagrożeń związanych ze współczesnym rynkiem mody.

Pierwsza część pracy nazwana badawczo-analityczną zawiera podstawową etymologię pojęć takich, jak odzież, ubiór, strój, uniform, dress code, kostium sceniczny, kostium epokowy czy historyczny, próbując zdefiniować ich znaczenie i nakreślić różnice między nimi przy wskazaniu na odmienne ich funkcje. W części tej zawarta jest konkluzja, że *termin „kostium” przenika do świata mody i życia, wiążąc ze sobą światy: epoki, sceny i życia*. Cała symbolika i estetyka kostiumu, jak pisze doktorantka, *może być odzwierciedlona w ubiorze i stać się źródłem manipulacji oraz estetyczno-psychologicznej gry z otoczeniem*. Ta teoria jest jak najbardziej spójna z ideą Ervinga Goffmana zawartą w publikacji „Człowiek w teatrze życia codziennego” a opublikowaną przez socjologa już w 1959 roku. Nie dotyczy ona tylko mody, ale szerszego kontekstu tworzenia tak zwanej *osobistej fasady*, stanowiącej rodzaj przepustki do świata, w którym chcemy bezpiecznie funkcjonować czy ukryć swoje prawdziwe „ja”. Obrona przez Autorkę metoda badawcza, której celem było uwiarygodnienie własnych obserwacji i doświadczeń, przeprowadzona została w formie ankiety społecznościowej w programie *My Survio* online w grupie 296 respondentów. Ankieta zawierała 33 pytania, a uzyskane odpowiedzi pozwoliły określić potrzeby odbiorców i stworzyć założenia do artystycznej kolekcji ubiorów.

Konstrukcja pracy teoretycznej w swej czytelności i uporządkowaniu podejmowanych zagadnień i treści jest właściwa i zawiera szeroki zakres trafnych odniesień tematycznych. Zaproponowana forma i sposób dokumentacji zdjęciowej dzieła artystycznego pozwala ocenić sposób i jakość podjętych działań twórczych. Wynikiem pracy projektowej jest kolekcja „#Past_Future”, składająca się z 14 modeli, która jak sama Autorka twierdzi, łączy ze sobą dwie czasoprzestrzenie, historyczną i przyszłą. W sposób jednoznaczny identyfikuje przyjęte w założeniach kierunki działań, prezentując jednocześnie potencjał zgromadzonych doświadczeń z zakresu projektowania ubioru i kostiumu teatralnego, jakie niewątpliwie posiada Autorka. Kolekcja jest ciekawym zapisem artystycznym dokonanych analiz i przemyśleń. Wykorzystuje w sposób autorski inspiracje historyczne, głównie XVIII i XIX-wieczne, które zestawiane z klasyką tworzą swoiste hybrydy, będące oryginalnym pomysłem na połączenie ubioru z kostiumem. W pracy widoczne są pewne zapożyczenia i nawiązania do formy kimona japońskiego, jak w przypadku modeli nr 1, nr 6 czy 12, które uważam za jedne z najbardziej atrakcyjnych wizualnie zarówno ze względu na samą koncepcję formy, jak i metodę kształtowania żakardowej czarno-białej tkaniny double-face na sylwetce. Kolejnym modelem

posiadającym wyjątkowo, moim zdaniem, ciekawe, estetyczne i kompozycyjne połączenie czerni i bieli jest model nr 7 inspirowany XVIII-wieczną suknią typu *robe volante*, w którym skala wykorzystanych elementów i układów geometrycznych pozwoliła uzyskać bardzo oryginalną i syntetyczną formę. Zdecydowanie mniej przekonujące dla mnie są połączenia wzorzystej tkaniny żakardowej użytej w małych elementach, klinach czarnych spodni lub rękawów marynarek, lecz kwestię aprobaty tego pomysłu zostawiam już samemu odbiorcy kolekcji, który ma prawo mieć zupełnie odmienne zdanie. Na szczególną uwagę natomiast zasługują modele nr: 5, 10 i 13., w których zauważyć można bardzo dużą kreatywność i rozmach w sposobie stosowania plastyczno-konfekcyjnych metod łączenia kontrastowych płaszczyzn, obfitych kilkuwarstwowych, plisowanych falban z klasycznymi formami męskich marynarek..

Po wnikliwej analizie przedstawionego materiału dokumentującego kolekcję i stworzonej sesji wizerunkowej, która miała przenieść widza w nierzeczywisty, teatralny świat iluzji, stwierdzam, że doktorantka wykazuje duże poczucie wolności twórczej, co przyczyniło się do powstania bardzo osobistej wypowiedzi artystyczno-projektowej. Przedstawioną do recenzji kolekcję ubiorów cechuje z jednej strony prostota, a z drugiej złożoność, abstrakcja i odważnie użyta finezja groteski, co można również zauważyć w samym sposobie przedstawienia wykonanych modeli w stylizowanej sesji zdjęciowej, zawartej w zbiorowej tablicy nr 16 jak i całym graficznym przedstawieniu dzieła.

Styl kolekcji można określić jako eklektyczny, budzący surrealistyczne skojarzenia i wyróżniający się spektakularnością. Każda z proponowanych rzeczy posiada znamiona unikatów, gdyż jak twierdzi Autorka, została stworzona samodzielnie w świadomości przeprowadzonym procesie twórczym. W części kolekcji zostały ciekawie wykorzystane surowce wtórne, by podkreślić znaczenie recyklingu w odpowiedzialnym projektowaniu, co również warto jest podkreślić.

W pracy widoczne jest balansowanie między kontrastującymi ze sobą kształtami i strukturami płaszczyzn, pozwalające nadać całości bardzo oryginalny look. Walory artystyczne kolekcji, moim zdaniem, są niezaprzeczalne i zasługują na docenienie. Zaproponowany w pracy doktorskiej wieloetapowy proces powstawania ubiorów wzmocnił posiadany warsztat projektowy, którego finałem jest bardzo oryginalne dzieło, zgodne z dotychczas obranym stylem i linią poszukiwań twórczych Autorki. Kolekcja prezentuje dużą wartość poznawczą. Jest oryginalnym spojrzeniem na potrzeby wybranej i określonej grupy współczesnych odbiorczyń lubiących bawić się modą, podkreślać swoją nietuzinkową osobowość, artystyczny rozmach i spontaniczność. Analizując przedstawione do recenzji dzieło, mogę skonstatować, że mamy do czynienia z bardzo wyrazistą, ekspresyjną formą, zbudowaną z kontrastujących pod względem struktury i formy elementów, które dzięki pomysłowości i umiejętnościom projektowym jego Autorki tworzą bardzo interesującą całość. Sądzę, że kolekcja jest w stanie z sukcesem zaistnieć na płaszczyźnie współczesnej mody awangardowej.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe kwestie, stwierdzam, że przedstawioną do recenzji pracę cechuje wyjątkowo wysoki poziom oryginalności i przedstawia ona znaczną wartość merytoryczną i poznawczą. Autorka, operując zdobytym doświadczeniem w zakresie kostiumologii i wiedzą z zakresu historii ubioru,

estetyki, filozofii oraz identyfikacją potrzeb współczesnej konsumentki mody, samodzielnie wytycza własne ścieżki działań projektowych i realizuje zaplanowany cel, który można nazwać pewną misją artystyczno-projektową ukierunkowaną w stronę tworzenia ubioru o ciekawej oryginalnej formie i niebanalnej konstrukcji. Stara się tym samym wnieść do współczesnej mody wartości kulturowe i kanony wzornicze zaczerpnięte z przeszłości. Zastosowane i precyzyjnie opisane przez Doktorantkę rodzaje metod badawczych i działań twórczych, w których ujawnia się rozmach i szerokie spektrum możliwości artystycznych, przyczyniły się do stworzenia bardzo oryginalnej pracy. Zaprezentowana kolekcja ubiorów damskich ujawnia dużą świadomość projektową Autorki i cenną umiejętność poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, co świadczy o twórczym nastawieniu na kreatywny rozwój. Realizowanie poszczególnych punktów tematycznych, wyciąganie konstruktywnych wniosków oraz właściwie przeprowadzony i opisany proces badawczy pozwala traktować przedstawione do recenzji dzieło jako poprawną pracę naukową z dziedziny sztuki.

Sumując wszystkie powyższe elementy recenzji, stwierdzam z całym przekonaniem, że rozprawa doktorska Agaty Koschmieder spełnia wymogi ustawowe określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2018 poz. 261) z późniejszymi zmianami.

Wnoszę zatem do Wysokiej Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o przyznanie pani mgr Agacie Koschmieder stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Monika Kostrzewa